

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

YTTRANDE

2023-05-05

1 (5)
400-2330-2023

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se
sandra.lennander@regeringskansliet.se

KN2023/02548

Yttrande över förslag till förordning om bidrag till energieffektivisering i småhus

Länsstyrelsen i Hallands län har tagit del av remissen av promemorian, ”Förslag till förordning om bidrag till energieffektivisering i småhus” och lämnar här sitt yttrande.

Sammanfattning

Med anledning av de höga el- och gaspriserna under vintern 2021/22 hade många svenska hushåll väsentligt högre kostnader för att värma sina hem än tidigare. Ur ett klimatperspektiv är det också viktigt att vi hushåller med energi och att rätt energibärare används för rätt ändamål. Därför välkomnar Länsstyrelsen i Halland förslaget till förordning om bidrag till energieffektivisering av småhus. Förslaget bedöms bidra till ett minskat behov av el och gas samt till en minskning av hushållens kostnader för uppvärmning och för tappvarmvatten.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att de bidragsberättigade åtgärderna är indelade i två kategorier, konverteringsåtgärder samt klimatskärmsåtgärder. Dock avstyrker länsstyrelsen begränsningen om maxbelopp på 30 000 kronor för kategorin konvertering. Länsstyrelsen föreslår istället att stöd ska kunna ges för upptill 60 000 kronor för konverteringsåtgärder. Detta då dessa kan vara kostsamma samtidigt som de bedöms ha potential och då det är enkelt att fastslå att dylika åtgärder syftar till att minska energianvändningen och beroendet av el och gas. Utöver det önskar länsstyrelsen en precisering i förordningen gällande tillsynen efter projektets färdigställande.

Länsstyrelsen anser att det kan vara problematiskt om bidrag till klimatskärmsåtgärder inte går till energieffektivisering av befintliga fönster och dörrar utan endast till byte av dessa delar. Byte av fönster har ofta en negativ påverkan på kulturvärden i bebyggelsen och innebär ökade utsläpp av växthusgaser jämfört med om befintliga fönster energieffektiviseras.

För att kunna hantera det nya bidraget utifrån vad förordningen innebär, är tillräcklig finansieringen nödvändig för länsstyrelsen i Hallands län.

Övriga synpunkter samt förtydliganden på vad länsstyrelsen önskar att Regeringen överväger i förslaget till förordning om stöd till energieffektivisering i småhus, redovisas nedan i samma ordningsföljd som i promemorian.

Postadress
301 86 HALMSTAD

Besöksadress
Slottsgatan 2

E-post
halland@lansstyrelsen.se

Telefon
010-224 30 00

Synpunkter på förslaget

1.2 Förutsättningar för bidrag

Förslag: Bidrag ska kunna ges till materialkostnader för åtgärder för energieffektivisering i småhus där värmebehovet huvudsakligen försörjs med el eller med gas.

Bidrag får ges till konvertering från el eller gas till styrbara värmepumpar, till anslutning till fjärrvärmenätet och till åtgärder som förbättrar klimatskärmen. För att få bidrag till konvertering till styrbar luft/luftvärmepump krävs att en varmvattenberedare med inbyggd värmepump alternativt att en anordning för uppvärmning med biobränsle också installeras. Bidrag får ges till kostnader för material som beställts tidigast den 8 november 2022. Den som utför någon av de bidragsberättigade åtgärderna ska vara godkänd för F-skatt.

Länsstyrelsen tillstyrker att bidraget riktas både till konverteringsåtgärder och klimatskärmsåtgärder.

Länsstyrelsen är mycket positiv till att förslaget inkluderar stöd för konvertering av småhus som värms med gas. Den geografiska spridningen av dessa är begränsad, då de gasuppvärmda småhusen är lokaliserade i nära anslutning till det västsvenska gasnätet. Detta bör gynna en konvertering till fjärrvärme. Fjärrvärme är dock inte ett reellt alternativ för alla gasuppvärmda småhus. Därav kan antas att konvertering från gas ofta kommer att göras till värmepump. Detta medför stora energibesparingar och kraftigt sänkta utsläpp av klimatgaser. Samtidigt bidrar det till ett ökat eleffektbehov och till ett ökat elbehov under kalla vinterdagar. För att dämpa denna risk föreslår Länsstyrelsen att stöd ej ska ges för konvertering från gas till huvudsakligen luft.

Länsstyrelsen är positiv till att bidraget ska kunna sökas retroaktivt. För att inte undergräva förtroendet för myndigheter och nationell politik är det angeläget att detta inte ändras.

Länsstyrelsen är positiv till att stöd ska kunna ges till olika styrbara värmepumpslösningar, inklusive styrbara luft/luftvärmepumpar i kombination med varmvattenberedare med inbyggd värmepump. Länsstyrelsen menar att bidrag även bör ges till varmvattenberedare med inbyggd värmepump, i de fall rumsuppvärmningen redan är konverterad. I praktiken skulle detta innebära att ett stort antal småhus huvudsakligen skulle värmas med luft istället för med el, vilket är i linje med förslagets utgångspunkter. För större hushåll torde energibesparingspotentialen, per investerade krona, dessutom ofta vara större vid en konvertering av varmvattenberedaren än vid åtgärder i klimatskärmen.

1.3 Beräkning av bidragets storlek

Förslag: Bidrag får ges med högst 50 procent av de bidragsberättigade kostnaderna enligt 10 och 11 §§, sammanlagt dock högst 60 000 kronor per småhus, fördelat på högst 30 000 kronor för en konvertering och högst 30 000 kronor för klimatskärmsåtgärder. Bidrag under 10 000 kronor betalas inte ut. Avdrag ska göras med ett belopp som motsvarar den finansiering som kan ha skett med en försäkringsersättning för samma bidragsberättigade kostnader.

Länsstyrelsen anser att småhusägaren ska få möjlighet att ansöka om fullt bidrag på 60 000 kronor, om åtgärderna avser enbart konverteringsdelen och eftersom energikonverteringsåtgärder kan vara kostsamma ingrepp för en småhusägare. Begränsningen på 30 000 kronor bör därför tas bort.

Konverteringsåtgärder leder dessutom till en effektiv energianvändning samt till ett minskat effektbehov för rumsuppvärmning och uppvärmning av tappvarmvatten. En klimatskärmsåtgärd ger enbart förbättring på rumsuppvärmning. Därför anser Länsstyrelsen att det är viktigt med uttalad prioritering

som motiverar småhusägaren till konverteringsåtgärder. Möjligheten om att ansöka om fullt bidragsbelopp på konverteringsdelen uppmuntrar småhusägare att konvertera från direktverkande el och gas. Utöver det uppfylls EU-förordningens syfte om att minska behovet och efterfrågan på el och gas.

Länsstyrelsen tillstyrker dock förslaget om fördelat bidragstak på 30 000 plus 30 000 kronor om småhusägaren avser att utföra både konverteringsåtgärder och klimatskärmsåtgärder.

1.4 Övrigt om bidrag

Beslut om och utbetalning av bidrag

Åtgärderna ska färdigställas inom sex månader från dagen för påbörjandet. Begäran om utbetalning ska ha kommit in till länsstyrelsen senast sex månader efter att åtgärden har färdigställts.

Detta överensstämmer inte med villkoret i § 15 och § 17. Det synes föreligga en diskrepans avseende tidpunkter för färdigställande och sista datum för när begäran om utbetalning ska ha inkommit till länsstyrelsen. *En ansökan om bidrag ska ha kommit in till länsstyrelsen inom fyra månader från det att åtgärderna påbörjades, dock senast den 1 juni 2025. Begäran om utbetalning ska ha kommit in till länsstyrelsen senast den 1 oktober 2025.*

Tillsyn, uppföljning och uppgiftsskyldighet

Länsstyrelsen ska utöva tillsyn över att villkoren för bidraget följs. En mottagare av bidrag ska på länsstyrelsens begäran lämna de uppgifter som behövs för tillsynen. Boverket ska följa upp att syftet med bidraget tillgodoses och varje år i samband med sin årsredovisning rapportera till regeringen hur medlen använts och vilka resultat som uppnåtts.

Länsstyrelsen önskar en precisering i förordningen gällande tillsynsperioden. I andra statliga stöd finns det alltid slutdatum för tillsynen. Exempelvis är uppföljningen 15 år för investeringsstödet till hyresbostäder och bostäder för studerande, och 8 år för stöd till äldreboende. När det gäller radonstödet var det endast en uppföljningsrapport som skulle redovisa den slutliga radonhalten efter åtgärderna. Länsstyrelsen önskar därför förtydligande gällande tillsyn- och uppföljningstiden för energieffektivisering i småhus.

2.1 Konsekvenser för samhälls ekonomin

Länsstyrelsen menar att merparten av de åtgärder som genomförs kommer medföra minskad energianvändning. Det ska dock påtalas att konvertering till biobränsleanläggningar och fjärrvärme i sig inte kommer medföra någon energibesparing. I vissa fall finns rentav en risk att energianvändningen kan komma att öka när kostnaden per kilowattimme sänks. Länsstyrelsen välkomnar ändå dylika åtgärder, då dessa bidrar till minskad användning av el och gas.

Det är också osäkert om energibesparingarna för klimatskärmsåtgärder når ända upp till 30 procent. Därav bör det övervägas om det kan ställas någon form av krav som säkerställer att klimatskärmsåtgärderna verkligen medför substantiella energibesparing och att stöd inte ges till rena underhållsåtgärder, se även avsnittet *Övriga synpunkter*.

2.2 Konsekvenser för miljön

Länsstyrelsen konstaterar att klimatnyttan vid konvertering av eluppvärmda småhus är relativt låg. Samtidigt ser Länsstyrelsen flera fördelar med att elbehovet begränsas och att effekttopparna kan minska. Det bör också påtalas att konvertering av gasuppvärmda småhus medför betydande klimatvinster samtidigt som efterfrågan på gas minskar.

2. 4 Konsekvenser för småhusägare

I konsekvensbeskrivningen framgår att småhusägare kan spara betydande summor om de genomför energibesparande åtgärder. Därav kan det också ifrågasättas om det finns behov av statligt stöd. Samtidigt är det tydligt att många småhusägare ännu inte genomfört önskade åtgärder och därför kan ett stöd fungera som en viktig katalysator. Det är dock viktigt att stödet utformas så att det främjar kompletterande åtgärder för dem som redan utfört basåtgärder. Detta för att inte straffa dem som redan agerat på önskat vis.

15 §

...Om åtgärderna påbörjats mellan den 8 november 2022 och 15 mars 2023 ska en ansökan ha kommit in inom åtta månader från det att åtgärderna påbörjades.

En åtgärd ska anses ha påbörjats när arbetet med installationen av en konverterings- eller en klimatskärmsåtgärd, till vilka projektering och andra förberedelser inte räknas, har kommit i gång.

Tidsgränsen om 8 månader är inte rimligt, den har för korta ledtider med tanke på förslaget om ikraftträdande 15 juni.

Kulturmiljöaspekter

Länsstyrelsen anser att förordningen kan ha en negativ påverkan på kulturvärden i den byggda miljön, främst till följd av den del som gäller bidrag till klimatskärmsåtgärder. Enligt förordningen ska bidrag kunna beviljas till materialkostnader för tilläggsisolering, vindsisolering, fasadisolering, dörrar, fönster och annat material som är nödvändigt för åtgärdernas genomförande. Dessa åtgärder kan ha stor påverkan på bebyggelsens karaktär och kulturhistoriska värden.

För de småhus som har ett sådant särskilt historiskt, kulturhistoriskt, miljömässigt eller konstnärligt värde som avses i 8 kap 13 § plan- och bygglagen kan vissa klimatskärmsåtgärder vara direkt olämpliga ur kulturmiljösynpunkt. Främst gäller detta byte av fönster och dörrar samt tilläggs- och fasadisolering. Även för de småhus som inte anses ha ett sådant särskilt värde att de omfattas av förvanskningförbudet i plan- och bygglagen kan den typ av klimatskärmsåtgärder som föreslås i förordningen vara ovarsamma och därmed strida mot det generella varsamhetskravet i 8 kap 17 § plan- och bygglagen.

Länsstyrelsen vill påtala vikten av tydlighet kring gällande plan- och bygglagstiftning i samband med information om och hantering av bidraget. Det bör ställas krav på dokumentation som visar att varsamhetskrav och förvanskningförbud har beaktats och att nödvändiga tillstånd finns innan beslut beviljas för att minska risken att kulturvärden i den byggda miljön går förlorade med stöd av statliga medel.

Det framgår inte tillräckligt tydligt i förordningen om bidrag kan gå till energieffektivisering av befintliga byggnadsdelar, exempelvis montering av ett lågemissionsglas eller en isolerglaskassett i fönster. Länsstyrelsen anser att det kan vara problematiskt om bidrag till klimatskärmsåtgärder inte kan gå till energieffektivisering av befintliga fönster och dörrar utan endast till byte av dessa delar.

Byte av fönster har ofta en negativ påverkan på kulturvärden i bebyggelsen och innebär ökade utsläpp av växthusgaser jämfört med om befintliga fönster energieffektiviseras. Länsstyrelsen ser att förordningen inte uppmuntrar till ett cirkulärt förhållningssätt, vilket på sikt riskerar att leda till ett ökat klimatavtryck.

Övriga synpunkter

Konvertering mm

Länsstyrelsen vill påtala att det finns en principiell problematik med ett stöd som ges både till energikonvertering och till klimatskärmsåtgärder. Energikonvertering från direktverkande el och gas är alltid önskvärdt, även om det inte med säkerhet leder till energieffektivisering. I regel har konverteringsåtgärder god lönsamhet och därför kan det ifrågasättas om statligt stöd är befogat. Samtidigt indikerar det höga antalet småhus som värms med direktverkande el eller gas att det finns behov av kompletterande styrmedel. Rätt utfört har klimatskärmsåtgärder potential att bidra till energieffektivisering. I regel krävs dock grundligare undersökningar och flera parallella åtgärder. Dessutom har klimatskärmsåtgärder ofta låg lönsamhet, vilket i sig motiverar statligt investeringsstöd. Samtidigt kan det vara svårt att validera hur stor energibesparing klimatskärmsåtgärder ger och om de genomförs i syfte att spara energi eller om det rör sig underhållsåtgärder.

Bygglov

Både konverteringsåtgärder och klimatskärmsåtgärde kan kräva bygglov eller bygganmälan hos kommun. För att säkerställa att sökande varit i kontakt med kommunen bör dokumentation om detta bifogas i ansökan om bidrag även i de fall kommunen meddelat att bygglov inte krävs.

Ikraftträdande

Den nya förordningen avses träda i kraft 15 juni. Länsstyrelsen anser det angeläget att allt är på plats såsom vägledning, ansökningsformulär, e-tjänster mm när den nya förordningen träder i kraft.

ROT-avdraget

Länsstyrelsen vill påtala vikten av tydlig kommunikation till småhusägarna om hur detta bidrag förhåller sig till ROT-avdraget.

Boverkets vägledning

Länsstyrelsen önskar att vägledningen går på remiss till länsstyrelserna före den är klar.

Finansiering

Med tanke på att bidraget får sökas vid två tillfällen enligt § 14, en gång för konverteringsåtgärder och en gång för klimatskärmsåtgärder kommer det leda till en hög arbetsbelastning för Länsstyrelsen. Därför anser Länsstyrelsen att det är viktigt att Länsstyrelsen erhåller tillräcklig finansiering för handläggning av bidraget motsvarande heltidstjänster och som motsvarar andelen el- och gasuppvärmda småhus i länet. Handläggningen enligt den nya förordningen, kommer då vara hanterbar.

Beslutet har fattats av landshövding Brittis Benzler med byggnadsingenjör Nesrine Elsaleh som föredragande. I handläggningen har också länsarkitekt Cecilia Engström, länsråd Jörgen Peters, antikvarie Maja Jannerling och energi- och klimatsamordnare Patrik Ekheimer deltagit.

Brittis Benzler

Nesrine Elsaleh

Detta yttrande har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd